

MUSIEK: VRAESTEL I

NASIENRIGLYNE

Tyd: 3 uur

100 punte

Hierdie nasienriglyne is opgestel vir gebruik deur eksaminators en hulpeksaminators van wie verwag word om almal 'n standaardiseringsvergadering by te woon om te verseker dat die riglyne konsekwent vertolk en toegepas word by die nasien van kandidate se skrifte.

Die IEB sal geen bespreking of korrespondensie oor enige nasienriglyne voer nie. Ons erken dat daar verskillende standpunte oor sommige aangeleenthede van beklemtoning of detail in die riglyne kan wees. Ons erken ook dat daar sonder die voordeel van die bywoning van 'n standaardiseringsvergadering verskillende vertolkings van die toepassing van die nasienriglyne kan wees.

VRAAG 1

Luister na **Snit 01 (00:43)**, **Snit 02 (00:32)**, **Snit 03 (00:33)**, **Snit 04 (01:50)** en **Snit 05 (00:28)**.

- 1.1 Verbind elke term in die tabel hieronder met die snit waarin dit gehoor word. Gebruik elke term slegs een keer.

A	Saamgestelde tydmaat	F	Monofoniese tekstuur
B	Vergroting	G	Atonaal
C	Disjunk	H	Vers-refrein-vorm
D	Swing-ritme	I	Improvisasie
E	Koperblasers	J	Onderbroke kadens

Snit 01	Snit 02	Snit 03	Snit 04	Snit 05
D	C	E	A	B
I	G	F	H	J

Luister na **Snit 06 (00:27)**.

- 1.2 Plaas die melodielyne in die volgorde waarin hulle gehoor word.

	3
	1
	4
	2

Luister na **Snit 07 (01:05)**.

1.3 Ses eienskappe wat in **Snit 07** voorkom, word gelys. Die lirieke van **Snit 07** word in die tabel hieronder gedruk. Voeg elke eienskap **een keer** in die kolom aan die regterkant in, slegs by die punt waar dit die eerste keer voorkom.

- a capella
- accelerando
- vergrote akkoord
- gepunteerde ritme
- sekwens
- tromboon-glissando

Dear kindly Sergeant Krupke You gotta understand	
It's just our bringin' up-ke That gets us out of hand	Sekwens
Our mothers are all junkies Our fathers are all drunks	Sekwens
Golly Moses, naturally we're punks!	A capella
Gee, Officer Krupke, we're very upset	
We never had the love that ev'ry child oughta get	Gepunteerde ritme
We ain't no delinquents We're misunderstood	Vergrote akkoord
Deep down inside us, there is good!	
There is good! There is good, there is good There is untapped good	Accelerando
Like inside the worst of us is good	Tromboon-glissando
That's a touchin' good story Let me tell it to the world! Just tell it to the judge	

Luister na **Snit 08 (01:47)**.

- 1.4 Die volgende paragraaf bevat VYF onakkuraathede. Korrigeer hierdie onakkuraathede in die tabel hieronder.

Jy luister na die eerste beweging van Simfonie no. 3 deur Ludwig van Beethoven. Beethoven was 'n komponis wat die Romantiese tydperk en musiek van die 20ste eeu oorbrug het. Soos die eerste beweging van baie simfonieë is die musiek in rondovorm. Die simfonie het die subtitel "Heroic" en dit kan gesien word aan die musiek se mineur tonaliteit en *adagio* tempo. Die byvoeging van die piccolo, kontrafagot en trombone by die orkes verleen gewig aan die *forte* seksies.

Onakkuraatheid	Regstelling
Beethoven was 'n komponis wat die Romantiese tydperk en musiek van die 20 ^{ste} eeu oorbrug het.	Beethoven het die Klassieke en Romantiese tydperk/18 ^{de} –19 ^{de} eeu oorbrug.
Soos die eerste beweging van baie simfonieë is die musiek in rondovorm.	Die eerste beweging van die meeste simfonieë is in sonatevorm.
mineur tonaliteit	Die tonaliteit is majeur.
adagio tempo	Die tempo is allegro.
Die byvoeging van die piccolo, kontrafagot en trombone by die orkes verleen gewig aan die <i>forte</i> seksies.	Beethoven het hierdie instrumente eers in sy vyfde simfonie bygevoeg.

VRAAG 2

Luister na **Snit 09 (00:16)**, **Snit 10 (00:41)** en **Snit 11 (00:56)**.

- 2.1 Identifiseer die handeling wat in elke snit plaasvind en verduidelik hoe Mozart die karakters se vokale melodieë gebruik om die spesifieke toneel te versterk.

Snit 09:

Handeling: **Leporello wat buite die herehuis heen en weer stap**

Vokale melodie: **Tonika-dominantmelodie laat Leporello dadelik belaglik/komies klink**

Snit 10:

Handeling: **Don Giovanni en Donna Anna wat baklei**

Vokale melodie: **Vinnige, gepunteerde, stygende melodie gevolg deur dalende agstenote laat Donna Anna verontwaardig klink**

Don Giovanni boots Donna Anna na om sy identiteit weg te steek

Snit 11:

Handeling: **Dood van die Commendatore**

Vokale melodie: **Intense chromatiese melodielyne wat die sterk emosie van die toneel aandui**

Stadige, gepunteerde ritme wat aan 'n begrafnismars herinner

Ander korrekte antwoorde kan moontlik wees.

Luister na **Snit 12 (01:36)**.

- 2.2 Die lirieke van 'n aria uit Mozart se *Don Giovanni* word hieronder verskaf. Lig DRIE voorbeelde van woordskildering uit wat in hierdie seksie van die aria aangetref word.

Nella bionda egli ha l'usanza di lodar la gentilezza; nella bruna, la costanza; nella bianca la dolcezza; vuol d'inverno la grassotta, vuol d'estate la magrotta; è la grande maestosa, la piccina è ognor vezzosa.	Met blondines is dit sy gewoonte om hul goedhartigheid te prys; met Brunette hul getrouheid; met dié wat baie blond is hul liefvalligheid. In die winter hou hy van vettes, in die somer hou hy van maeres. Hy noem die langes majesteitlik. Die kleintjies is altyd bekoorlik.
--	--

"Blond...vriendelikheid" – die musiek herinner aan 'n ouwêreldse menuet. Die draai op 'gentilezza'.

"met Brunette" – die orkesflourish herinner ons aan Donna Elvira se binnekoms.

"met dié wat baie blond is" – die melismatiese melodie beklemtoon "liefvalligheid".

"Vettes" en "dunnes" – 'n dotted crotchet is gebruik vir "grassotta" waar twee kort agstenote vir "magrotta" gebruik is

"langes" – lang nootlengtes, crescendo, stygende melodie, die noot wat aan die einde van die frase aanhou.

"kleintjies" – kort nootlengtes, vinnige herhaling van die woorde, dalende melodie.

Ander korrekte antwoorde kan moontlik wees.

Luister na **Snit 13 (01:38)** en **Snit 14 (01:01)**.

- 2.3 Bespreek hoe Bernstein musiek gebruik om verskillende etniese groepe in elkeen van die snitte uit *West Side Story* uit te beeld.

Snit 13	Snit 14
The Sharks – Puerto Ricaans Seis – Latyns-Amerikaanse perkussie en spraak Huapango-ritmes 6/8–3/4	The Jets – wit Amerikaners Bebop-styl Gebruik van vibrafoon/gedempte trompette
Bloot "Latyns-Amerikaanse styl" = ½ punt	Bloot "Gebruik van jazz" = ½ punt

Ander korrekte antwoorde kan moontlik wees.

Verwys na **BYLAAG A** en **BYLAAG B**.

- 2.4 Vergelyk die gebruik van die vergrote vierde (drietoon-) interval in Bylaag A en Bylaag B.

Bylaag A – die drietoon word opgelos, wat 'n gevoel van optimisme gee

Bylaag B – die drietoon word nie opgelos nie, wat geweld verteenwoordig

VRAAG 3

Luister na **Snit 15 (00:47)**.

- 3.1 3.1.1 Noem die vorm van Snit 15.

12-maat-blues

- 3.1.2 Skryf die akkoorde wat die meeste met hierdie vorm in D $\flat$ -majeur geassosieer word. Moenie 'n toonsoortteken gebruik nie. Besyfer die akkoorde.

Byvoeging van 7de na akkoord aanvaarbaar

- 3.2 3.2.1 Gee die titel en naam van die orkesleier van Snit 15.

One O'Clock Jump Count Basie

- 3.2.2 Noem die jazz-styl wat deur Snit 15 verteenwoordig word.

Big Band/Swing/Kansas City-styl

- 3.2.3 In watter dekade was hierdie jazz-styl die gewildste?

1930's/1940's

Luister na **Snit 16 (00:57)** en **Snit 17 (01:00)**.

No smiling and laughing and grinning and dancing. No entertaining. They [bebop-musikante] wanted to be an artist just like Stravinsky, who was just a pure artist. – Greg Tate in *Miles Davis: Birth of the Cool*.

I think the intention [by die skep van *Birth of the Cool*] was to create a listening music, a concert music that very deliberately did not have the drive and the funk of [bebop] on it. But it was mainly about trying to create new colours in a way where you widen the palate of jazz. – Quincy Jones in *Miles Davis: Birth of the Cool*.

- 3.3 Verwys na die aanhalings hierbo en bespreek die musiek van Snit 16 en Snit 17 om die voorstelling en toonkleur van bebop en cool jazz te vergelyk.

Hoewel die antwoorde in die vorm van 'n tabel gegee word, moet kandidate 'n paragraaf skryf deur volsinne te gebruik.

	Snit 16 (Anthropology)	Snit 17 (Boplicity)
Skepping	<p>Jazz-musikante wat gefrustreerd was met die uitvoering van Swing-repertoire het begin om 'n nuwe "musikante"-jazz-styl te skep.</p> <p>Wou 'n jazz-styl hê wat aandagtige luister vereis in plaas daarvan om gewilde vermaak te wees.</p> <p>Wou hê jazz moet terugkeer na sy wortels as 'n improviserende vorm van musiek.</p> <p>Kleiner orkeste het natuurlik begin om minder op ingewikkelde groep-verwerkings en meer op individuele virtuositeit en improvisasie te steun.</p>	<p>Weersin in bebop van die groot publiek en platemaatskappye.</p> <p>Musikante wou nuwe jazz-taal ontgin, maar met die frenetiese aard van bebop.</p> <p>Begeerte om verwerkte musiek te skep wat ander sonoriteite as vorige jazz ondersoek.</p> <p>Invloed van Klassieke musiek, veral Ravel, Bartok, Stravinsky</p>
Toonkleur	<p>Baie virtuose sololyne was moeilik om te kopieer.</p> <p>Asimmetriese frasering, bombadering deur die tromspeler en 'n waansinnig vinnige tempo maak die musiek onmoontlik om op te dans.</p> <p>Baie chromatiek en ingewikkelde harmonieë maak die musiek moeilik om na te luister.</p>	<p>'n Rustige benadering om die melodie te speel.</p> <p>'n Liriese en legato benadering om die melodie te speel en geïmproviseerde solo's.</p> <p>'n Gedempte ritmeseksie: tromspeler gebruik borsels en kontrabas speel 'n bestendige walking bass-lyn.</p> <p>Gebruik van Franse horing, tuba en baritonsaksofoon as melodiese instrumente.</p>

Ander korrekte antwoorde kan moontlik wees.

VRAAG 4

- 4.1 Noem die vorm van die vierde beweging van Beethoven se Vyfde Simfonie.

Sonatevorm

- 4.2 Beskryf TWEE maniere waarop Beethoven hierdie vorm in die vierde beweging van sy Vyfde Simfonie uitgebrei het.

Gebruik deel van die derde beweging in die ontwikkelingseksie**Brei die koda uit**

- 4.3 Noem DRIE ander innovasies wat Beethoven in sy Vyfde Simfonie gebruik het.

Viernootmotief deur die hele werk gebruik**Gebruik van piccolo, kontrafagot en trombone in vierde beweging****Verander na C-majeur in die vierde beweging****Gebruik van tematiese materiaal in timpani****Attacca tussen 3de en 4de beweging****Verander na *presto* tempo aan die einde****Ongewone sleutelverhoudings tussen verskillende bewegings****Gebruik van koperblaasinstrument as melodiese instrument****Enige drie antwoorde**

Bestudeer **BYLAAG C**, **BYLAAG D** en **BYLAAG E**.

- 4.4 Noem die komposisietydperk van elke stuk.

	Komposisietydperk
Bylaag C	Modern/20ste eeu
Bylaag D	Klassiek
Bylaag E	Romanties

- 4.5 Bespreek die instrumentasie van Bylaag C, Bylaag D en Bylaag E om jou antwoord op Vraag 4.4 te regverdig.

Bylaag C: Daar word na houtblaasinstrumente verwys as "reeds", tromstel ("traps"), elektriese kitaar.

Bylaag D: Gepaarde houtblaasinstrumente, gepaarde koperblaasinstrumente, slegs pouke in perkussieseksie, tjello en bas deel 'n balk.

Bylaag E: Uitgebreide houtblaasseksie waaronder Engelse horing, uitgebreide koperblaasseksie waaronder tuba, harp in die orkes, tjello en bas op afsonderlike balke.

Ander korrekte antwoorde kan moontlik wees.

VRAAG 5

Luister na **Snit 18 (04:41)** en **Snit 19 (04:17)**, wat twee verwerkings van een van jou voorgeskrewe werke is.

Gebruik die musiek wat jy in Snit 18 en Snit 19 hoor en jou eie kennis om in 'n opstel krities te evalueer in watter mate die twee verwerkers van Snit 18 en Snit 19 die oorspronklike weergawe van die stuk herskep het. Jou evaluering moet op die musiekelemente in elke verwerking fokus.

MOENIE jou mening oor die gehalte ("goed"/"swak") van die verwerkings gee nie, maar gee in plaas daarvan spesifieke voorbeelde uit die opnames om te verduidelik hoe die twee verwerkers die oorspronklike werk herskep het.

Sluit benewens jou evaluering die volgende inligting in:

- Die naam van die oorspronklike werk en die komponis.
- Die komposisietydperk waarin die oorspronklike werk gekomponeer is.
- Twee kenmerke van die styltydperk wat in die oorspronklike werk voorkom.

Jou opstel sal nagesien word deur die volgende rubriek te gebruik:

RUBRIEK VIR OPSTEL	
20–16	Kandidaat toon duidelik 'n begrip van die vraag, lewer feitelike bewys en verwys na musiekelemente soos melodie, metrum, tekstuur, ens. Voltooi al die vereistes en verskaf 'n insiggewende evaluering van die werke met verwysing na die spesifieke eienskappe van die twee snitte en die kandidaat se eie kennis.
15,5–10,5	Toon 'n begrip van die vraag, voltooi al die vereistes, lewer feitelike bewys en verskaf 'n paar verwysings na musiekelemente soos melodie, metrum, tekstuur, ens., asook 'n paar verwysings na die spesifieke eienskappe van die snitte en die kandidaat se eie kennis.
10–5,5	Voldoen aan al die vereistes, maar toon slegs 'n gedeeltelike begrip van die vraag en beperkte feitelike bewys. Beperkte verwysing na musiekelemente soos melodie, metrum, tekstuur, ens., met slegs gedeeltelike verwysing na die spesifieke eienskappe van die snitte en die kandidaat se eie kennis. Daar is 'n wanbalans tussen die dele van die opstel.
5–0,5	Toon minimale begrip van die vraag, voltooi nie al die vereistes nie en verskaf slegs 'n vae verwysing na die feite, die musiekelemente of die kandidaat se eie kennis of maak geen gebruik daarvan nie. Geen evaluering word aangebied nie. Daar is geen balans in die opstel nie.

Die memo is getabuleer om nasienwerk makliker te maak. Die kandidaat se antwoord moet egter in opstelvorm geskryf wees.

	Snit 18	Snit 19
Voorgeskrewe werk	<i>Erlkönig</i> Franz Schubert Lied/Kunslied Romantiese tydperk Literêre invloed op die komposisie Programmatiese musiek Bonatuurlike verhaal Gebruik van klavierparty om toneel/emosie te versterk	
Artikulasie	Tromsintetiseerder voeg 'n perkussie-effek by wat in die oorspronklike ontbreek	Groter artikulasie-omvang as die oorspronklike vanweë die verhoogde instrumentasie
Maatslag	Deurgaans bestendige maatslag	Deurgaans bestendige maatslag
Metrum	Enkelvoudige vierslagmaat	Enkelvoudige vierslagmaat
Tydmaatteken	4/4	4/4
Frasering	Frasering soortgelyk aan dié van die oorspronklike	Frasering soortgelyk aan dié van die oorspronklike
Ritme	Trioolritme uit die oorspronklike verwyder. Begeleiding gebruik nou agstenote	Gebruik van die trioolritme in die begeleiding
Tempo	Stadiger as die oorspronklike	Soortgelyk aan dié van die oorspronklike
Dinamiek	Verminderde dinamiekomvang in vergelyking met die oorspronklike. Elwekoning sing <i>piano</i> en kind sing <i>forte</i> net soos in die oorspronklike	Groter dinamiekomvang as die oorspronklike
Toonhoogte	Kind sing in 'n hoë register Vader sing in 'n lae register Elwekoning sing in 'n hoë register	Toonhoogte soortgelyk aan dié van die oorspronklike met ander instrumente wat vir elke karakter gebruik word
Melodie	Meestal soortgelyk aan dié van die oorspronklike met 'n paar dramatiese veranderinge	Soortgelyk aan dié van die oorspronklike
Harmonie	Die oorspronklike word vereenvoudig Dramatiese dissonante akkoorde aan die einde van die lied	Dieselfde as die oorspronklike 'n Paar dramatiese dissonante akkoorde
Tonaliteit	Stem ooreen met die oorspronklike. Meestal mineur met die Elwekoning wat majeur sing	Stem ooreen met die oorspronklike. Meestal mineur met die Elwekoning se seksies wat majeur gespeel word
Tekstuur	Wissel vrylik tussen homofonies en polifonies, byvoorbeeld polifonies aan die begin met vier verskillende vokale melodielyne, dan homofonies wanneer die kind, vader en Elwekoning sing	Digter as die oorspronklike Meer polifonies as die oorspronklike

Toonkleur	'n A capella vokale ensemble Tromsintetiseerder-begeleiding Duidelike basmotief afwesig	Orkes – moontlik 'n midi-opname Deurgaans dramatiese gebruik van koperblaasinstrumente en perkussie
Uitbeelding van karakters	Verskillende sangers vir elke karakter in plaas van een sanger deur verskillende partye van die stem te gebruik	Verskillende instrumente word vir elke karakter gebruik: Verteller – Hobo Vader – Tromboon Kind – Klarinet/Hobo Vader – Tromboon Elwekoning – Fluit Kind – Trompet/Hobo Vader – Tromboon Elwekoning – Fluit Kind – Trompet/Hobo Vader – Tromboon Elwekoning – Tromboon Kind – Snaarinstrumente/Hobo Verteller – Tromboon/Trompet
Vorm	Soortgelyk aan dié van die oorspronklike "Eins-zwei-drei"-voorspel is anders Dramatiese akkoorde en tromsintetiseerder aan die einde van die lied bygevoeg	Soortgelyk aan dié van die oorspronklike Kort misterieuse voorspel op hooggestemde snaar-instrumente, harp en pouke Trompetsolo boots die "resitatief" aan die einde na V-i aan die einde is soortgelyk aan dié van die oorspronklike
	<p>Ander relevante en korrekte antwoorde is aanvaarbaar. Antwoorde moet egter verband hou met die vraag om te evalueer hoe die twee verwerkings verskil van/ooreenstem met die oorspronklike.</p> <p>"Snit 18 het 'n a capella vokale ensemble, terwyl Snit 19 'n orkes het" is nie 'n aanvaarbare antwoord nie. "Waar die oorspronklike weergawe van <i>Erlekönig</i> 'n klavier en stem gebruik, het Snit 18 'n a capella vokale ensemble terwyl Snit 19 'n orkes het" sal 1 punt verdien.</p>	
	<p>15 punte vir vergelyking beskikbaar. Kandidate moet mik vir 'n gebalanseerde evaluering. Nie meer as 9 punte vir óf Snit 18 óf Snit 19 beskikbaar nie.</p>	

VRAAG 6

Verwys na **Bylaag F** in die Hulpbronboekie.

- 6.1 Noem die Suid-Afrikaanse stadsmusiekstyl wat deur elke foto in Bylaag F verteenwoordig word. Gee 'n rede vir elke antwoord.

	Styl	Rede
Foto 1	Kwêla	Gebruik van die kwêlafluit
Foto 2	Mbaqanga	Geëlektrifiseerde instrumente
Foto 3	Isicathamiya	Mans wat a capella sing
Foto 4	SA Jazz/Sophiatown Jazz/Township Jazz	Tipiese jazz-orkesgroepering van die 1950's wat in 'n nagklub speel

Luister na **Snit 20 (02:26)** en **Snit 21 (04:15)**. Lirieke vir albei liedere kan in **BYLAAG G** gesien word.

Terwyl Snit 20 ten tye van die gedwonge verskuiwing uit Sophiatown geskryf is, is Snit 21 Thandi Klaasen se herinneringe aan Sophiatown.

- 6.2 Verduidelik watter lied, Snit 20 of Snit 21, die stemming van Sophiatown-inwoners in die middel van die 1950's die beste weerspieël, watter lied Suid-Afrikaanse stadsmusiek van die 1950's die beste weerspieël en watter lied die effektiwste is as 'n proteslied.

Stemming: Snit 21 is uiterlik meer weerspieëlend van die stemming van Sophiatown-inwoners. (Geen punt vir mening nie.)

Lirieke in Snit 21 soos "It was the place I knew where my dreams came true, Until they broke it down Sophiatown" en "I can see police on a winter night Breaking down the place where I was born" gee 'n akkurate eerstehandse beskrywing van die stemming.

Dit lyk asof die stemming van inwoners in Snit 20 die verskuiwing ondersteun. Die lirieke van Vers 1, Vers 2, Refrein 1 en Refrein 2 is oënskynlik positief oor die hervestiging. Vers 3 en 5 wat die mening van die Tsotsi's (straatseuns) gee, openbaar die ware gevoelens van die mense.

Maksimum van 3 punte vir stemming.

Musiek: Snit 20 weerspieël die stadsmusiek van die 1950's die beste. (Geen punt vir mening nie.)

Snit 20 het 'n vokale Jive-styl met 'n duidelike invloed van Marabi-musiek, Swing-jazz en kontemporêre sanggroepe soos die Andrew's Sisters.

Snit 21 het 'n meer moderne popballade-gevoel met jazz-infleksies van die trompetsolo.

Maksimum van 3 punte vir musiek.

Protes: Enigeen van die snitte kan as die effektiëfste beskou word. (Geen punt vir mening nie.)

Snit 20 sou die effektiëfste proteslied in die 1950's gewees het vanweë die dubbelsinnige lirieke wat verkeerd vertolk is deur die regering.

Snit 21 is dalk vandag die beste proteslied, aangesien dit 'n baie direkte, persoonlike besinning gee wat sonder dubbelsinnigheid verstaan kan word.

Totaal: 100 punte